

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL VE TARİHSEL AÇIDAN VERGİ HUKUKUNDA İSPAT

1.1. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT KAVRAMI.....	5
1.1.1. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT KAVRAMININ UNSURLARI5	
1.1.1.1. İSPATIN MADDİ SORUNA İLİŞKİN OLMASI.....	8
1.1.1.2. İSPATIN MUHAKEME FAALİYETİNE İLİŞKİN OLMASI.....	13
1.2. İSPATIN MUHAKEMEYE İLİŞKİN DİĞER BAZI KAVRAM VE İLKELERLE İLİŞKİSİ.....	18
1.2.1. İSPAT, YORUM VE NİTELENDİRME İLİŞKİSİ.....	18
1.2.2. İSPAT VE RE'SEN ARAŞTIRMA İLKESİ İLİŞKİSİ.....	25
1.2.2.1. Re'sen Araştırma İlkesinin Anlamı.....	25
1.2.2.1.1. Vergilendirme Aşamasında Re'sen Araştırma İlkesi.....	25
1.2.2.1.2. Yargılama Aşamasında Re'sen Araştırma İlkesi.....	28
1.2.2.2. Re'sen Araştırma İlkesinin Kabul Nedenleri.....	32
1.2.2.3. Re'sen Araştırma İlkesinin Kapsamı.....	35
1.2.2.4. Re'sen Araştırma Yetkisinin Kullanımı.....	37
1.2.2.5. Vergi Yargısında Re'sen Araştırma İlkesinin Sınırları.....	41
1.2.2.5.1. Hukuka Uygunluk Denetimi.....	41

1.2.2.5.2. Taleple Bağlılık	47
1.2.2.5.3. Delil Kuralları	52
1.3. VERGİ HUKUKUNDA İSPATIN KONUSU	57
1.3.1. İSPATINA İHTİYAÇ DUYULAN HUSUSLAR	57
1.3.2. İSPATINA İHTİYAÇ DUYULMAYAN HUSUSLAR	62
1.3.2.1. Hukuk Kuralları	62
1.3.2.2. Gerçek Mahiyetin Saptanması Bakımından Önem Taşımayan ve Gerçekliği Konusunda Şüphe Bulunmayan Olaylar	65
1.3.2.2.1. Herkesçe Bilinen Olaylar	66
1.3.2.2.2. Kesinleşmiş Yargı Kararlarında ve Uzlaşma Tutanaklarında Yer Alan Olaylar	68
1.3.2.2.3. Yasal Karineler	79
1.3.2.2.4. İkrar	79
1.4. İSPAT YÖNTEMLERİ (TÜRLERİ)	84
1.4.1. DOĞRUDAN İSPAT-DOLAYLI İSPAT	84
1.4.2. ASIL İSPAT-KARŞI İSPAT-AKSİNİ İSPAT	88
1.4.3. TAM İSPAT-YAKLAŞIK İSPAT	91
1.5. VERGİ HUKUKUNDA İSPATIN TARİHSEL GELİŞİMİ, İSPATA İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN KAYNAKLARI VE SİSTEMATİĞİ	92
1.5.1. VERGİ HUKUKUNDA İSPATIN TARİHSEL GELİŞİMİ	92
1.5.1.1. 1980 ÖNCESİ DÖNEM	96
1.5.1.2. 1980 SONRASI DÖNEM	99
1.5.2. İSPATA İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN KAYNAKLARI VE SİSTEMATİĞİ	106
1.5.2.1. İSPATA İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN KAYNAKLARI	106
1.5.2.2. İSPATA İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN SİSTEMATİĞİ	110

İKİNCİ BÖLÜM

VERGİ HUKUKUNDA İSPAT YÜKÜ VE İSPAT ÖLÇÜSÜ

2.1. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT YÜKÜ	119
2.1.1. İSPAT YÜKÜ KAVRAMI VE KAVRAMIN BENZER KAVRAMLARDAN AYIRT EDİLMESİ.....	119
2.1.1.1. İSPAT YÜKÜ KAVRAMI	119
2.1.1.2. İSPAT YÜKÜ KURALLARININ KAYNAĞI VE NİTELİĞİ.....	124
2.1.1.3. İSPAT YÜKÜ KAVRAMININ DELİL GÖSTERME YÜKÜ KAVRAMINDAN AYIRT EDİLMESİ.....	129
2.1.1.4. İSPAT YÜKÜ KAVRAMININ İDDİA YÜKÜ VE SAVUNMA YÜKÜ KAVRAMLARINDAN AYIRT EDİLMESİ.....	134
2.1.1.5. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT YÜKÜ SORUNUNUN VARLIĞI/YOKLUĞUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLER VE GÖRÜŞÜMÜZ.....	140
2.1.1.6. İSPAT YÜKÜ KURALLARININ VERGİ YARGILAMASINA ETKİSİ	146
2.1.1.7. VERGİ HUKUKUNDA DELİL GÖSTERME YÜKÜ SORUNUNUN VARLIĞI/ YOKLUĞUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLER VE GÖRÜŞÜMÜZ	150
2.1.2. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT YÜKÜNÜN PAYLAŞTIRILMASI	156
2.1.2.1. İSPAT YÜKÜNÜN PAYLAŞTIRILMASINA İLİŞKİN TEMEL KURAM VE ÖLÇÜTLERİN VERGİ HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	156
2.1.2.1.1. Olumsuz Olanın İspatlanamayacağı (Olumsuzluk) Kuramı.....	156
2.1.2.1.2. Karinelerle İspat Kuramı	163

2.1.2.1.3. Normdan Yararlanma (Norm) Kuramı	168
2.1.2.1.4. Sorumluluk Alanı Kuramı	174
2.1.2.1.5. İddia Sahibinin İspat Yükünü Taşımaması.....	182
2.1.2.1.6. Hayatın Olağan Akışı Ölçütü.....	183
2.1.2.1.7. Delillere İktidar Kuramı.....	196
2.1.2.1.8. İyi Niyetin İspat Yüküne Etkisi.....	201
2.1.2.1.9. Hukuka Uygunluk Karinesinin İspat Yüküne Etkisi	204
2.1.2.1.10. İlk Görünüş Karinesinin İspat Yüküne Etkisi ..	208
2.1.3. İSPAT VE DELİL GÖSTERME YÜKÜNE İLİŞKİN GENEL KURALLAR.....	210
2.1.3.1. TÜRK HUKUKUNDA	210
2.1.3.2. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA	216
2.1.4. VERGİ YARGILAMASINDA RE'SEN ARAŞTIRMA İLKESİ İLE İSPAT YÜKÜ İLİŞKİSİ	222
2.1.4.1. ANLAM VE KAPSAM.....	222
2.1.4.2. VERGİLENDİRME AŞAMASINDA İBRAZ EDİLMİYİP YARGILAMA AŞAMASINDA SUNULAN DELİLLER BAKIMINDAN	231
2.1.4.3. HAYATIN OLAĞAN AKIŞI ÖLÇÜTÜ (KARİNESİ) BAKIMINDAN	244
2.1.5. ÖZEL İSPAT YÜKÜ KURALLARI.....	245
2.1.5.1. TÜRK HUKUKUNDA.....	245
2.1.5.1.1. İspat Yükünün Özel Kurullarla Düzenlenmesi ...	245
2.1.5.1.1.1. Bireysel Vergi Yasalarında Yer Alan Özel İspat Yükü Kuralları	246
2.1.5.1.1.2. Genel Vergi Yasalarında Yer Alan Özel İspat Yükü Kuralları.....	251
2.1.5.1.1.2.1. Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Özel İspat Yükü Kuralları	251
2.1.5.1.1.2.2. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da	

Yer Alan Özel İspat Yüğü	
Kuralları	254
2.1.5.1.2. İspat Yüğü'nün Karineler Yoluyla Düzenlenmesi	257
2.1.5.1.3. Vergi Cezalarını Gerektiren Olaylar	
Bakımından İspat Yüğü Bağlamında	
Suçsuzluk Karinesi ve Susma Hakkı.....	262
2.1.5.2. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA	266
2.1.5.2.1. Vergi Hukukunun Kötüye Kullanılması	
Hallerinde İspat Yüğü.....	266
2.1.5.2.2. Uluslararası İşlemlerin Varlığı Halinde İspat	
Yüğü	278
2.1.5.2.3. Vergi Cezalarını Gerektiren Olaylar	
Bakımından İspat Yüğü	283
2.2. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT ÖLÇÜSÜ	285
2.2.1. İSPAT ÖLÇÜSÜ KAVRAMI	285
2.2.2. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT ÖLÇÜSÜNÜN	
BELİRLENMESİ	290
2.2.2.1. TÜRK VERGİ HUKUKUNDA	290
2.2.2.2. KARŞILAŞTIRMALI VERGİ HUKUKUNDA	298

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ HUKUKUNDA İSPAT ARAÇLARI

3.1. VERGİ HUKUKUNDA DELİLLER	301
3.1.1. DELİL KAVRAMI, KAVRAMIN BENZER	
KAVRAMLARDAN FARKLARI.....	302
3.1.2. DELİLLERİN İSPAT GÜCÜ ÖLÇÜTÜNE DAYALI	
OLARAK SINIFLANDIRILMAMASI GEREKTİĞİ	
YÖNÜNDEKİ GÖRÜŞÜMÜZ	307
3.1.3. VERGİ HUKUKUNDA DELİL SERBESTLİĞİ	
İLKESİNİN ANLAM VE KAPSAMI.....	315
3.1.3.1. KISITLANMIŞ DELİL SERBESTLİĞİ.....	315

3.1.3.1.1. Vergi Hukukunda Yer Alan Delil Kısıtlamaları...	316
3.1.3.1.1.1. Belge ve Kayıt Düzeni.....	316
3.1.3.1.1.2. Yemin	326
3.1.3.1.1.3. Tanık Beyanları	328
3.1.3.1.1.3.1. Vergilendirme Aşamasında	328
3.1.3.1.1.3.2. Yargılama Aşamasında (Vergi Yargılamasında Tanık Dinlenme[me]si)	331
3.1.4. DELİLLERİN ÖZELLİKLERİ.....	338
3.1.4.1. HUKUKA UYGUNLUK	341
3.1.4.1.1. Hukuka Aykırılık Kavramının Unsurları	344
3.1.4.1.1.1. “Hukuka Aykırılık” Kavramı Bağlamında “Hukuk”	344
3.1.4.1.1.2. Hukuka Aykırılık Kavramı Bağlamında “Aykırılık”	345
3.1.4.1.2. Hukuka Aykırı Delillerin Sınıflandırılması	353
3.1.4.1.2.1. Delil Türü, Konusu ve Aracı Bakımından.....	354
3.1.4.1.2.2. Delil Yöntemleri (Delillerin Elde Edilmesi Yolları) Bakımından	356
3.1.4.1.3. Hukuka Aykırı Bulguların Delil Olarak Değerlendirilmesinin Yargısal Denetimi	360
3.1.4.2. GERÇEKLİK.....	367
3.1.4.3. AKLA VE MANTIĞA UYGUNLUK	371
3.1.4.4. GÜVENİLİRLİK	372
3.1.4.4.1. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Yazılı ve Sözlü Deliller.....	373
3.1.4.4.2. Güvenilirliği Konusunda Çelişki Bulunan Deliller	375
3.1.4.4.3. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Mücbir Sebebin İspatına Yönelik Deliller	375
3.1.4.4.4. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Elektronik Deliller	379

3.1.4.4.5. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Tanık Beyanları	379
3.1.4.4.5.1. Anlam ve Kapsam.....	379
3.1.4.4.5.2. Tanık Beyanlarının Güvenilirliği Konusunda Özel Bir Şüphe Bulunmaması.....	381
3.1.4.4.5.3. Tanık Beyanlarının Birbiriyle Tutarlı Olması.....	382
3.1.4.4.6. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Bilirkişi Görüşü.....	384
3.1.4.4.7. Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Delillerin Doğrudan Doğrualığı	385
3.1.4.4.8. Delilin Elde Edilme Zamanının Güvenilirlik Ölçütü Bakımından Değerlendirilmesi.....	387
3.1.4.5. TEMSİL EDİCİLİK.....	388
3.1.4.6. MÜŞTEREK LİK.....	392
3.1.4.7. DELİLLERİN SOMUT VE YETERLİ OLMASI: İDDİA VE SAVUNMANIN SOMUT VE YETERLİ DAYANAĞININ BULUNMASI	393
3.1.4.7.1. Tarhiyatın Dayanağı İncelemenin Yapılmış Olması	396
3.1.4.7.2. Yeterlilik Ölçütü Bakımından Uygulanan Denetim Tekniği.....	398
3.1.4.7.2.1. Fiili/Kaydi Envanter Gerektiren Haller..	401
3.1.4.7.2.2. Karşıt İnceleme Gerektiren Haller.....	403
3.1.4.7.2.3. Randıman İncelemesi Gerektiren Haller	406
3.1.4.7.3. Yeterlilik Ölçütü Bakımından Emareler	411
3.1.4.7.3.1. Anlam ve Kapsam.....	411
3.1.4.7.3.2. Yargı Kararlarında Emareler	418
3.1.4.7.4. İddianın Dayanaklarının İspat Konusu Maddi Olayla ve Davacı ile İlgili Olması	428
3.1.4.7.5. Vergi Yükümlüsünün İddialarının ve Lehine Durumların Dikkate Alınmamış Olması	436

3.1.4.7.6. Yeterlilik Ölçütü Bakımından Defter, Belge ve Kayıtların İncelenmemiş Olması	439
3.1.4.7.7. Tarhiyatın Dayanağı Olan Rapor ve Tutanaklarının İhbarnameye Eklenmemesi.....	441
3.1.4.7.8. Yükümlünün ve Tanıkların Beyanlarının Yeterlilik Ölçütü Açısından Değerlendirilmesi ..	445
3.1.4.7.9. Savunmanın Somut ve Yeterli Dayanağının Olması	453
3.2. VERGİ HUKUKUNDA KARİNELER	456
3.2.1. YASAL KARİNELER.....	456
3.2.1.1. KESİN YASAL KARİNELER.....	456
3.2.1.2. ADİ YASAL KARİNELER	463
3.2.1.2.1. Hayatın Olağan Akışı Karinesi	465
3.2.1.2.1.1. İktisadi, Ticari, Teknik İcaplar ile Normal ve Mutad Durum	468
3.2.1.2.1.1.1. Faiz ya da Kâr Sağlama Amacına Aykırılık İçeren İşlemler Bakımından.....	473
3.2.1.2.1.1.2. Satış Bedeli Bakımından	475
3.2.1.2.1.1.3. Kredi Kartı Kullanımı Bakımından	477
3.2.1.2.1.1.4. Zorunlu Maliyetin/ Giderlerin Varlığı Bakımından	479
3.2.1.2.1.1.5. İşin Niteliği ve Gereklere Bakımından	482
3.2.1.2.1.1.6. Ticari İlişkinin Gereklere Bakımından	486
3.2.1.2.1.1.7. Ödeme Araçları Bakımından ...	487
3.2.1.2.1.1.8. Kurum Kazancının Dağıtılması Bakımından	489
3.2.1.2.1.1.9. İkrazatçılık Bakımından	493
3.2.1.2.1.1.10. Defter ve Kayıt Düzeni Bakımından	496
3.2.2. FİİLİ KARİNELER	502

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER
AÇISINDAN
VERGİ HUKUKUNDA İSPAT:
İSPAT HAKKI VE HAKKIN İÇERDİĞİ TEMEL
GÜVENCELER

4.1. VERGİ YÜKÜMLÜSÜNÜN İSPAT HAKKININ TEMEL DAYANAKLARI.....	507
4.1.1. ADİL YARGILANMA HAKKI	512
4.1.1.1. ANLAM.....	512
4.1.1.2. KAPSAM	518
4.1.1.2.1. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesine ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Açısından: Vergi Davalarının Adil Yargılanma Hakkının Kapsamında Olup Olmadığı Sorunu.....	518
4.1.1.2.2. Adil Yargılanma Hakkının Vergilendirme Sürecine Etkileri	532
4.1.2. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	543
4.1.2.1. ANLAM VE KAPSAM.....	543
4.1.2.2. VERGİ YÜKÜMLÜSÜNÜN HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	547
4.1.2.2.1. Anlam ve Kapsam	547
4.1.2.2.2. Hakkın Sınırlandırılması ve Sınırlandırmanın Sınırı.....	553
4.1.2.2.2.1. Hakkın Sınırlandırılması.....	553
4.1.2.2.2.1.1. Mali Yükümlerle Sınırlandırma	557
4.1.2.2.2.1.2. İtiraz Sebepleri Bakımından Sınırlandırma	568
4.1.2.2.2.1.2.1. Ödeme Emrine İlişkin Davalar Bakımından.....	568

4.1.2.2.2.1.2.2. Vergilendirme Aşamasında İleri Sürülmeyen İtirazlar ve Deliller Bakımından.....	576
4.1.2.2.2.1.3. Konu Bakımından Sınırlandırma	578
4.1.2.2.2.1.3.1. Kesin ve Yürütülmesi Gereken İşlem.....	578
4.1.2.2.2.1.3.2. Yasa Kuralına Karşı Doğrudan Başvurulamaması.....	583
4.1.2.2.2.1.4. Süre Bakımından Sınırlandırma	584
4.1.2.2.2.1.5. Başvuru Yolları Bakımından Sınırlandırma	587
4.1.2.2.2.1.5.1. Dava Hakkı Bakımından.....	587
4.1.2.2.2.1.5.2. Kanun Yolları Bakımından.....	588
4.2. VERGİ YÜKÜMLÜSÜNÜN İSPAT HAKKININ İÇERDİĞİ TEMEL GÜVENCELER	590
4.2.1. VERGİLENDİRME SÜRECİNE İLİŞKİN GÜVENCELER	590
4.2.1.1. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI	592
4.2.1.2. BİLGİ ALMA HAKKI	599
4.2.1.2.1. Talep Üzerine Bilgi Alma.....	599
4.2.1.2.2. Kendiliğinden Bilgi Alma	606
4.2.1.2.2.1. Genel Bilgi Alma Hakkı	606
4.2.1.2.2.2. Yükümlünün Hakkındaki İddia ve Dayanaklarına İlişkin Bilgi Alma Hakkı..	608
4.2.1.2.2.2.1. Anlam ve Kapsam	608
4.2.1.2.2.2.2. Tarhiyata Dayanak Olan Rapor ve Tutanakların Yükümlüye Tebliğ Edilmemesi	612

4.2.1.2.2.2.3. Yükümlünün Transfer Fiyatlandırmasında Gizli Emsallere Ulaşamaması	618
4.2.1.2.2.3. Yükümlünün İdari İşlemin Gerekçesi Hakkında Bilgi Alma Hakkı.....	621
4.2.1.3. DELİL GÖSTERME HAKKI.....	623
4.2.1.4. DELİL GÖSTERMEME (SUSMA) HAKKI.....	625
4.2.1.4.1. Susma Hakkının Kapsamı	628
4.2.1.4.1.1. Konu Bakımından	628
4.2.1.4.1.2. Zaman Bakımından.....	629
4.2.1.4.2. İHAM ve İHAM Kararları Çerçevesinde Vergi Yükümlüsünün Susma Hakkı	630
4.2.1.4.2.1. Susma Hakkına İlişkin Genel Yaklaşım...	630
4.2.1.4.2.2. Vergi Yükümlüsünün Susma Hakkının Tartışıldığı Temel Kararlar.....	631
4.2.1.4.2.2.1. Funke Kararı.....	631
4.2.1.4.2.2.2. Saunders Kararı	634
4.2.1.4.2.2.3. Abas Kararı	635
4.2.1.4.2.2.4. J.B. Kararı	637
4.2.1.4.2.2.5. De Legé/Hollanda Kararı.....	640
4.2.1.4.2.2.6. Türk Vergi Hukuku Açısından Değerlendirme	649
4.2.1.5. DELİL GÖSTERME BAKIMINDAN ÖLÇÜLÜLÜK İLKESİ.....	657
4.2.2. YARGI AŞAMASINA İLİŞKİN GÜVENCELER.....	661
4.2.2.1. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI	661
4.2.2.2. SİLAHLARIN EŞİTLİĞİNİ TALEP HAKKI	662
4.2.2.3. BİLGİ VE DELİLLERE ULAŞMA VE BUNLAR HAKKINDA GÖRÜŞ BİLDİRME HAKKI.....	666
4.2.2.3.1. Anlam ve Kapsam	666
4.2.2.3.2. Dosyaya Sonradan Konulan Delillere Ulaşma Hakkı.....	676
4.2.2.4. GEREKÇELİ KARAR HAKKI.....	679

4.2.2.5. DURUŞMA YAPILMASINI TALEP HAKKI.....	681
4.2.2.5.1. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Bakımından ..	681
4.2.2.5.2. Duruşma Tutanağının Düzenlenmesi.....	685
4.2.2.6. DELİL GÖSTERME VE DELİLLERİN İNCELENMESİNİ TALEP HAKKI	687
4.2.2.6.1. Anlam ve Kapsam	687
4.2.2.6.2. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Bakımından ..	692
4.2.2.6.2.1. Delil Gösterme ve Delillerin İncelenmesini Talep Hakkı Bakımından.	692
4.2.2.6.2.2. Hukuka Aykırı Bulguların Delil Olarak Değerlendirilmemesi Bakımından.....	698
4.2.2.6.3. Delil Gösterme Hakkının Sınırlandırılması.....	704
4.2.2.6.3.1. Süre Bakımından	704
4.2.2.6.3.2. Delil Türleri Bakımından	706
4.2.2.7. İSPAT VE DELİL GÖSTERME YÜKÜ BAKIMINDAN SUÇSUZLUK KARİNESİ VE ÖLÇÜLÜLÜK İLKESİ.....	708
4.2.2.7.1. Suçsuzluk Karinesi.....	708
4.2.2.7.2. İspat Yüğü Bakımından Ölçülülük.....	715
4.2.2.8. DELİL GÖSTERMEME (SUSMA) HAKKI.....	719
4.2.2.9. İDDİA VE SAVUNMA İÇİN YETERLİ SÜREYE SAHİP OLABİLME HAKKI	721
SONUÇ	725
KAYNAKÇA.....	745